

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT HÀ NỘI

GIÁO TRÌNH

**LUẬT
MÔI TRƯỜNG**

NHÀ XUẤT BẢN CÔNG AN NHÂN DÂN

**GIÁO TRÌNH
LUẬT MÔI TRƯỜNG**

43-2008/CXB/255-2506/CAND

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT HÀ NỘI

Giáo trình
LUẬT MÔI TRƯỜNG
(Tái bản lần thứ 5)

NHÀ XUẤT BẢN CÔNG AN NHÂN DÂN
HÀ NỘI - 2008

Chủ biên
GS.TS. LÊ HỒNG HẠNH
TS. VŨ THU HẠNH

Tập thể tác giả

GS.TS. LÊ HỒNG HẠNH	Chương I, III
TS. VŨ THU HẠNH	Chương II, XIII
TS. NGUYỄN VĂN PHƯƠNG	Chương X, XI
ThS. DƯƠNG THANH AN	Chương IV, XV
ThS. VŨ DUYÊN THUỶ	Chương V, VIII
ThS. LƯU NGỌC TỔ TÂM	Chương VII, IX
ThS. ĐẶNG HOÀNG SƠN	Chương VI, XII
TS. NGUYỄN VĂN PHƯƠNG và ThS. LƯU NGỌC TỔ TÂM	Chương XIV

LỜI NÓI ĐẦU

Môi trường hiện nay đang là vấn đề nóng bỏng của mọi quốc gia, dù đó là quốc gia phát triển hay là quốc gia đang phát triển. Sự ô nhiễm, suy thoái và những sự cố môi trường diễn ra ngày càng ở mức độ cao đang đặt con người trước những sự trả thù ghê gớm của thiên nhiên. Nguy cơ môi trường đặc biệt nóng bỏng ở các quốc gia đang phát triển - nơi nhu cầu cuộc sống hàng ngày của con người và nhu cầu phát triển của xã hội xung đột mạnh mẽ với sự cần thiết phải bảo vệ tài nguyên thiên nhiên và môi trường. Việt Nam đứng trong hàng ngũ của các quốc gia đang phát triển và cũng đang phải đối đầu với vấn đề môi trường.

Bảo vệ môi trường ngày nay đã trở thành một trong những chính sách quan trọng của Đảng và Nhà nước ta. Bằng những biện pháp và chính sách khác nhau, Nhà nước ta đang can thiệp mạnh mẽ vào các hoạt động của cá nhân, tổ chức trong xã hội để bảo vệ các yếu tố của môi trường, ngăn chặn việc gây ô nhiễm, suy thoái và sự cố môi trường. Trong những biện pháp mà Nhà nước sử dụng, pháp luật đóng vai trò đặc biệt quan trọng. Sự xuất hiện và vai trò ngày càng tăng của các quy định pháp luật về môi trường kể từ khi đất nước chuyển sang nền kinh tế thị trường là biểu hiện rõ nét về sự cấp bách của vấn đề môi trường và dẫn đến hệ quả tất yếu là phải đào tạo, giáo dục công dân những kiến thức về pháp luật môi trường.

Luật môi trường được đưa vào chương trình đào tạo của Trường Đại học Luật Hà Nội từ những năm đầu thập kỷ thứ 10 của thế kỷ XX. Việc giảng dạy luật môi trường ở thời kỳ này

mang tính chất thử nghiệm song đã đạt được những kết quả nhất định. Những năm gần đây, luật môi trường được giảng dạy đầy đủ và chính thức hơn trong chương trình đào tạo cử nhân luật của Trường. Với sự ra đời của Bộ môn luật môi trường, việc giảng dạy và học tập đã được đẩy cao hơn một bước. Tuy nhiên, do thiếu giáo trình, tài liệu nên việc học tập của sinh viên chủ yếu dựa vào bài giảng của giáo viên. Điều này hạn chế không ít đến chất lượng đào tạo. Để khắc phục tình trạng này, Bộ môn luật môi trường Trường Đại học Luật Hà Nội đã tiến hành biên soạn giáo trình luật môi trường. Giáo trình được biên soạn trên cơ sở những thành tựu lập pháp của đất nước ta, đặc biệt là thực tiễn của đất nước trong phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Giáo trình được xuất bản lần đầu vào năm 1999, tái bản nhiều lần với những sửa đổi thích hợp và được sử dụng làm tài liệu giảng dạy và học tập ở trong và ngoài Trường Đại học Luật Hà Nội.

Do những thay đổi trong chương trình đào tạo của Trường Đại học Luật Hà Nội, trên cơ sở chương trình khung cũng như những ý kiến phản hồi của sinh viên nhất là những thay đổi mới đây trong hệ thống pháp luật nước ta liên quan đến vấn đề môi trường, Bộ môn luật môi trường Trường Đại học Luật Hà Nội và một số chuyên gia của Cục bảo vệ môi trường, Bộ tài nguyên và môi trường tiến hành biên soạn lại giáo trình. Cần phải thừa nhận rằng luật môi trường là bộ môn khoa học mới và đang còn nhiều quan điểm, cách tiếp cận khác nhau. Chính vì vậy, mặc dù tập thể tác giả đã hết sức cố gắng song giáo trình này chắc chắn khó tránh khỏi những hạn chế và khó đáp ứng được đầy đủ những yêu cầu mà thực tiễn đặt ra đối với bộ môn này. Tập thể tác giả sẽ cố gắng tiếp tục hoàn thiện giáo trình.

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT HÀ NỘI

BẢNG TỪ VIẾT TẮT

ASEAN	Association of South East Asian Nations	Hiệp hội các nước Đông Nam Á
BOD	Biochemical Oxygen Demand	Nhu cầu oxy sinh hoá
CFCs	Chlorofluorocarbons	Chất clorua các bon
COD	Chemical Oxygen Demand	Nhu cầu oxy hoá học
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of wild fauna and flora	Công ước về buôn bán quốc tế các loài động, thực vật hoang dã có nguy cơ tuyệt chủng
FAO	Food and Agriculture Organization	Tổ chức Nông Lương của Liên hợp quốc
GATT	General Agreement on Trade and Tariff	Hiệp định chung về mậu dịch và thuế quan
ICAO	International Civil Aviation Organization	Tổ chức hàng không dân dụng quốc tế
ISO	International Standardization Organization	Tổ chức tiêu chuẩn hóa quốc tế
MARPOL	Convention on Maritime Pollution	Công ước về ô nhiễm biển
NAFTA	North American Free Trade Area	Khu vực mậu dịch tự do Bắc Mỹ
NEPA	National Environment Policy Act	Luật về chính sách môi trường quốc gia

UNCSD	United Nations Commission on Sustainable Development	Ủy ban của Liên hợp quốc về phát triển bền vững
UNDP	United Nations Development Program	Chương trình phát triển của Liên hợp quốc
UNESCO	United Nations Education, Scientific and Cultural Organization	Tổ chức giáo dục, khoa học và văn hóa của Liên hợp quốc
UNEP	United Nations Environment Program	Chương trình môi trường của Liên hợp quốc
WCED	United Nations Commission on Environment and Development	Ủy ban quốc tế về môi trường và phát triển của Liên hợp quốc
IMO	International Maritime Organization	Tổ chức hàng hải quốc tế
IUCN	International Union for Conservation of Nature and natural resource	Hiệp hội bảo tồn thiên nhiên và tài nguyên thiên nhiên quốc tế
EIA	Environmental Impact Assessment	Đánh giá tác động môi trường (ĐTMT)
WHO	World Health Organization	Tổ chức y tế thế giới
WTO	World Trade Organization	Tổ chức thương mại thế giới
WWF	World Wild Fund	Quỹ bảo vệ các loài hoang dã

CHƯƠNG I

KHÁI NIỆM LUẬT MÔI TRƯỜNG

I. MÔI TRƯỜNG VÀ CÁC ẢNH HƯỞNG MANG TÍNH PHỔ BIẾN CỦA MÔI TRƯỜNG

1.1. Môi trường và hiện trạng

Môi trường là khái niệm có nội hàm vô cùng rộng và được sử dụng trong nhiều lĩnh vực khác nhau. Trong cuộc sống người ta dùng nhiều khái niệm môi trường như môi trường sự phạm, môi trường xã hội, môi trường giáo dục... Môi trường theo định nghĩa thông thường *“là toàn bộ nói chung những điều kiện tự nhiên và xã hội trong đó con người hay một sinh vật tồn tại, phát triển trong mối quan hệ với con người hay sinh vật ấy”*;⁽¹⁾ là *“sự kết hợp toàn bộ hoàn cảnh hoặc điều kiện bên ngoài có ảnh hưởng tới sự tồn tại, phát triển của một thực thể hữu cơ”*.⁽²⁾ Định nghĩa tương tự về môi trường như định nghĩa của Luật bảo vệ môi trường năm 1993 có thể tìm thấy trong Chương trình hành động của Cộng đồng châu Âu về môi trường.⁽³⁾

Môi trường sử dụng trong lĩnh vực khoa học pháp lí là khái niệm được hiểu như là mối liên hệ giữa con người và tự nhiên, trong đó môi trường được hiểu như là những yếu tố,

(1).Xem: *Từ điển tiếng Việt*, Nxb. Đà Nẵng 1997, tr. 618.

(2).Xem: *The American Heritage Dictionary*, Boston.1992, tr. 616.

(3).Xem: *The Council Regulation (EEC) No 1872/84 of 28 June 1984 on Action by the Community relating to Environment*.